
MØTEINNKALLING

KONTROLLUTVALGET I RØROS KOMMUNE

Kontrollutvalgets møter holdes for åpne dører (jf Kommunelovens § 11-5). For å begrense antall deltakere av hensyn til smittevern bes evt. publikum om å delta via Teams. Lenke kan fås ved henvendelse til sekretariatet.

MØTEDATO: **Tirsdag 26.01.2021**
KL.:   **14:00**
STED: **Møterom Storstuggu**

SAKSLISTE

SAK NR.	INNHold
01/2021	Godkjenning av saksliste og innkalling
02/2021	Godkjenning av protokoll fra møte 24.11.20
03/2021	Revisjonsstrategi for årsregnskap 2020
04/2021	Årsmelding 2020 for kontrollutvalget
05/2021	Oppfølging av forvaltningsrevisjon i FIAS 2018
06/2021	Orienteringssaker
07/2021	Eventuelt

Vær oppmerksom på at den enkelte representant selv er ansvarlig for å følge med på eventuell inhabilitetsproblematikk i den enkelte sak. Den enkelte representant **må** selv kontrollere om det foreligger inhabilitet i noen saker og eventuelt varsle om dette til møtesekretæren. Dette uavhengig av om det har vært inhabilitet ved tidligere behandlinger av saken(e).

Mandag 18. januar 2021

for
Ole Jørgen Kjellmark
leder i kontrollutvalget

Torill Bakken

Torill Bakken
Kontrollutvalg Fjell IKS

Kopi er sendt: Ordfører, Revisor, ekspedisjonen til offentlig gjennomsyn.

Eventuelle forfall meldes til Kontrollutvalg Fjell IKS,
Torill Bakken tlf. 908 15 168 e-post: tb@kontrollutvalg fjell.no

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS- BEHANDLER	MØTE- DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	TB	26.01.21	01/21

Behandling av saken:

Saksnr.: 01/21
Utvalg: Kontrollutvalget

Møtedato:
26.01.21

Godkjenning av innkalling og saksliste

Saksdokumenter:

- Saksliste til møte 26.01.21

Saksframlegg:

Saken er obligatorisk i alle møtene i utvalget.
Sakslisten er fastsatt i samråd med utvalgsleder.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Innkalling og saksliste til møtet 26.01.21 godkjennes.

Behandling:

Kontrollutvalgets vedtak:

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS-BEHANDLER	MØTE-DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	TB	26.01.21	02/21

Behandling av saken:

Saksnr.: 02/21
Utvalg: Kontrollutvalget

Møtedato:
26.01.21

Møteprotokoll fra møte 24.11.20

Saksdokumenter:

- Møteprotokoll fra møte 24.11.20 (vedlagt)

Saksframlegg:

Saken er obligatorisk på alle møter i kontrollutvalget.

Protokollen ble sendt ut til medlemmene pr. e-post samme dag. Det er ikke mottatt forslag til korrigeringer.

Behandling:

Kontrollutvalgets vedtak:

Sekretariatets forslag til vedtak:

Den vedlagte møteprotokoll fra kontrollutvalgets møte 24.11.20 godkjennes.

Behandling:

Kontrollutvalgets vedtak:

Røros kommune

MØTEPROTOKOLL

Kontrollutvalget

Møtested: Storstuggu, møterom Kølfogden.
Møtedato: Tirsdag 24. november 2020
Tid: Kl. 14:00
Saknr.: 42-48

Til stede på møtet:

Medlemmer:

Ole Jørgen Kjellmark - leder
John Helge Andersen - nestleder
Ruth Helen Haugen
Inga Evavold
Thorleif Thorsen

Forfall:

Ingen

Vara:

Gunnar Berg (ikke stemmeberetiget)

Andre:

Fra Kontrollutvalg Fjell IKS: Torill Bakken
Fra Røros kommune: Ordfører Isak V. Busch

Merknad:

Kontrollutvalget ble innkalt til fysisk oppmøte i møterom på Rådhuset. Møtet ble senere flyttet til Storstuggu. Møterommet var tilrettelagt for å ivareta smittevernregler. For å begrense antall personer på møtet ble deltakelse gjort tilgjengelig via Teams for øvrige deltakere. Lenke til møtet var tilgjengelig via nettsiden til sekretariatet.

Møtet ble avsluttet kl. 15:00.

Røros, 24. november 2020
Kontrollutvalg Fjell IKS

Torill Bakken

Neste ordinære kontrollutvalgsmøte er tirsdag 26.01.21.

42/2020 Godkjenning av saksliste og innkalling

Sekretariatets forslag til vedtak:

Innkalling og saksliste til møtet 24.11.20 godkjennes.

Behandling:

Møtested ble endret fra Rådhuset til Storstuggu.
Sekretariatets forslag enstemmig vedtatt.

Kontrollutvalgets vedtak:

Innkalling og saksliste til møtet 24.11.20 godkjennes.

43/2020 Godkjenning av protokoll fra møte 29.09.20

Sekretariatets forslag til vedtak:

Den vedlagte møteprotokoll fra kontrollutvalgets møte 29.09.20 godkjennes.

Behandling:

Protokollens fremside rettes. Kommunedirektør deltok på hele møtet, ikke kun i sak 35/20.

Kontrollutvalgets vedtak:

Den vedlagte møteprotokoll fra kontrollutvalgets møte 29.09.20 godkjennes med endringer foretatt i møtet.

44/2020 Egenvurdering av revisors uavhengighet i henhold til kommuneloven og forskrift om kontrollutvalg og revisjon

Sekretariatets forslag til vedtak

Røros kontrollutvalg tar oppdragsansvarlig regnskapsrevisors egenvurdering av uavhengighet av 5. mai 2020 til orientering, og har ingen merknader til erklæringen.

Behandling:

Sekretariatets forslag enstemmig vedtatt.

Kontrollutvalgets vedtak:

Røros kontrollutvalg tar oppdragsansvarlig regnskapsrevisors egenervering av uavhengighet av 5. mai 2020 til orientering, og har ingen merknader til erklæringen.

45/2020 Kommunens gavekonti – oppfølging av vedtak**Sekretariatets forslag til vedtak:**

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens tilbakemelding vedrørende kommunestyresak 40/20 om kommunens gavekonti til orientering.

Behandling:

Sekretariatet har mottatt prosedyrene, og disse ble lagt fram for utvalget under behandlingen. Utvalget mener det er viktig at bruken av gavemidler følges opp med jevne mellomrom og at prosedyrene følges. Prosedyrene er videresendt utvalget til orientering.

Kontrollutvalgets vedtak:

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens tilbakemelding vedrørende kommunestyresak 40/20 om kommunens gavekonti til etterretning. Sekretariatet påser at gavekonti blir revidert årlig.

46/2020 Kontrollutvalgets årsplan og møteplan for 2021**Sekretariatets forslag til vedtak:**

Årsplan med møteplan for 2021 godkjennes.

Ordinære møter i kontrollutvalget i 2021 fastsettes slik:

- Møtene starter kl. 14:00
- Møtestedet er fortrinnsvis Røros Rådhus
- Møtedatoene er:
  - Tirsdag 26.01.21
  - Tirsdag 16.03.21
  - Tirsdag 04.05.21
  - Tirsdag 21.09.21
  - Tirsdag 23.11.21

Årsplanen oversendes kommunestyret til orientering.

Behandling:

Utvalget gikk igjennom møteplanen. Sekretariatets forslag enstemmig vedtatt.

Kontrollutvalgets vedtak:

Årsplan med møteplan for 2021 godkjennes.

Ordinære møter i kontrollutvalget i 2021 fastsettes slik:

- Møtene starter kl. 14:00
- Møtestedet er fortrinnsvis Røros Rådhus
- Møtedatoene er:
  - Tirsdag 26.01.21
  - Tirsdag 16.03.21
  - Tirsdag 04.05.21
  - Tirsdag 21.09.21
  - Tirsdag 23.11.21

Årsplanen oversendes kommunestyret til orientering.

47/2020 Orienteringssaker

Sekretariatets forslag til vedtak:

Sakene tas til orientering.

Behandling:

Sakene ble gjennomgått.

Sekretariatets forslag enstemmig vedtatt.

Kontrollutvalgets vedtak:

Sakene tas til orientering.

48/2020 Eventuelt

Kontrollutvalgets behandling og vedtak:

Ordfører orienterte om en pågående prosess vedr. arbeidsmiljø i kommunen. Saken ble diskutert.

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS-BEHANDLER	MØTE-DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	TB	26.01.21	03/21

Behandling av saken:

Saksnr.: 03/21
Utvalg: Kontrollutvalget

Møtedato: 26.01.21

Revisjonsstrategi 2020 – Røros kommune

Saksdokumenter:

- ingen

Saksopplysninger:

Revisor skal hvert år utarbeide en strategi og plan for revisjonsoppdraget med utgangspunkt i risiko og vesentlighetsvurderinger.

Regnskap for 2020 som strategien omfatter, gjelder regnskapet for Røros kommune. Formålet med strategien er primært å avdekke risiko for feilrapportering og å definere hvilke revisjonshandlinger som må gjennomføres for å skrive revisjonsberetning innen 15. april. Her er det sentralt å kunne forstå hva vesentlighetsgrense er og hva den konkret innebærer.

Kontrollutvalget vil med denne saken få kunnskap om kontrollenes rekkevidde og regnskapsrevisors arbeidsmetodikk. Kontrollutvalget vil også få god kjennskap til hva regnskapsrevisjonen inneholder.

Revisor vil i tillegg si noe om den løpende revisjonen.

Saksframlegg:

I møtet vil revisor presentere strategien for regnskapsåret 2020.

Revisor vil også si noe om den løpende revisjonen.

Dersom det vil bli gitt informasjon om interne forhold hos revisor eller spesielle kontrolltiltak, kan det bli nødvendig å lukke møte, jfr. koml. § 11-5, 2. ledd.

Kontrollutvalget vil i så fall ha plikt til å bevare taushet om den delen av innholdet som er belagt med taushetsplikt.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen om revisjonsstrategi for 2020 til orientering.

Behandling:

Kontrollutvalgets vedtak:

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS-BEHANDLER	MØTE-DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	TB	26.01.21	04/21

Behandling av saken:

Saksnr.: 04/21
Utvalg: Kontrollutvalget
Kommunestyret

Møtedato:
26.01.21

Årsmelding for kontrollutvalgets virksomhet i 2020

Saksdokumenter:

- Utkast til årsmelding for kontrollutvalgets virksomhet i 2020 (følger som eget vedlegg)

Saksframlegg:

Kontrollutvalget skal rapportere resultatet av sitt arbeid til kommunestyret. Rapporteringen skjer dels løpende ved at rapporter sendes til kommunestyret for sluttbehandling, samt at meldinger om oppfølging av rapporter oversendes kommunestyret til orientering. Som et ledd i rapporteringen vil årsmeldingen være et nyttig dokument.

Sekretariatet har laget en oppsummering over kontrollutvalgets aktivitet i 2020.

Kontrollutvalget bes under behandlingen gjennomgå vedlagte utkast til årsmelding, og foreta eventuelle korrigeringer og endringer.

Sekretariatets forslag til innstilling:

Årsmeldingen for kontrollutvalgets virksomhet i 2020 vedtas og legges fram for kommunestyret med følgende innstilling:
Kontrollutvalgets årsmelding for 2020 tas til orientering.

Behandling:

Kontrollutvalgets innstilling:

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS-BEHANDLER	MØTE-DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	TB	26.01.21	05/21

Behandling av saken:

Saksnr.: 05/21
Utvalg: Kontrollutvalget
Kommunestyret

Møtedato:
26.01.21

Oppfølging av forvaltningsrevisjon i FIAS i 2018

Saksdokumenter:

- Brev fra FIAS av 04.11.20

Saksopplysninger:

Det ble i oktober 2018 gjennomført en forvaltningsrevisjon i FIAS AS.

Ni av ti eierkommuner bestående av Holtålen og Røros i Trøndelag, Os, Tolga, Tynset, Alvdal, Engerdal, Folldal og Stor-Elvdal i Hedmark sluttet seg til gjennomføring av selskapskontroll. Prosjektet er utført av Revisjon Fjell IKS. Prosjektet ble utført av Revisjon Fjell IKS.

Formålet med prosjektet var å undersøke om FIAS etterlever regelverket for selvkostberegning, og at skillet mellom lovpålagte oppgaver og næringsvirksomhet håndteres på en betryggende måte.

På bakgrunn av sine funn i rapporten kom revisjonen med følgende anbefalinger:

- Sørge for at fordelingsnøkklene for tidsbruken til daglig leder og hans stab blir bedre dokumentert
- Sørge for at alle fordelingsnøkler oppdateres i etterkalkylen slik at de reflekterer ressursbruken i regnskapsåret
- Forklare hovedprinsippene for selvkostregnskapet i selskapet årsrapport
- Holde under oppsikt at overskudd på selvkostregnskapet blir tilbakeført til abonnentene innen 5 år
- I samarbeid med eierkommunene utarbeide en løsning der den enkelte kommune enten har selvkostfond for husholdningsrenovasjon hos FIAS eller i kommuneregnskapet, og ikke begge steder
- Utrede om prinsippet om lik pris per abonnent på like tjenester reflekterer faktisk selvkost for den enkelte kommune, eller om ønsket om kostnadsutjevning eventuelt kan begrunnes faglig innenfor rammen av regelverket.

Rapporten ble behandlet av kontrollutvalget den 27.11.18, og følgende vedtak ble fattet:

Rapporten "Forvaltningsrevisjon av Fjellregionen Interkommunale Avfallsselskap" av 15. oktober 2018 tas til etterretning.

FIAS bnr:

MØTEBOK

- *Sørge for at fordelingsnøkklene for tidsbruken til daglig leder og hans stab blir bedre dokumentert*
- *Sørge for at alle fordelingsnøkler oppdateres i etterkalkylen slik at de reflekterer ressursbruken i regnskapsåret*
- *Forklare hovedprinsippene for selvkostregnskapet i selskapet årsrapport*
- *Holde under oppsikt at overskudd på selvkostregnskapet blir tilbakeført til abonnentene innen 5 år*
- *I samarbeid med eierkommunene utarbeide en løsning der den enkelte kommune enten har selvkostfond for husholdningsrenovasjon hos FIAS eller i kommune-regnskapet, og ikke begge steder*
- *Utrede om prinsippet om lik pris per abonnent på like tjenester reflekterer faktisk selvkost for den enkelte kommune, eller om ønsket om kostnadsutjevning eventuelt kan begrunnes faglig innenfor rammen av regelverket.*

Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt i kommunestyret 13.12.18.

Saksframlegg:

I følge kontroll- og revisjonsforskriften §5 skal kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller blir fulgt opp og skal rapportere til kommunestyret om vedtak er fulgt opp.

FIAS AS har i brev av 04.11.20 gitt tilbakemelding angående oppfølging av rapporten, og gitt en punktvis beskrivelse av hvordan anbefalingene er fulgt opp.

Sekretariatet mener det er gitt en tilfredsstillende tilbakemelding i fra selskapet i forhold til oppfølging av anbefalinger gitt i rapporten.

Sekretariatet merker seg at det under de siste to punktene vises til drøftinger angående disse anbefalingene i et eiermøte i mai 2019. Det ble referatført at FIAS avventer en felles tilbakemelding i fra eierkommunene. Selskapet har ikke mottatt tilbakemelding. Dette er noe eierkommunene må ta tak i.

Oppfølging i fra eierne er ikke gjort hittil, men oppdraget er nå av eierne delegert til kommunedirektøren i Os. Utvalget får tilbakemelding i løpet av første kvartal 2021.

Os kontrollutvalg behandlet saken den 18. november og følgende vedtak ble fattet:
«Kontrollutvalget tar tilbakemelding om oppfølging av forvaltningsrevisjon i FIAS AS til orientering.

Sekretariatet følger opp saken.»

Det anbefales derfor at utvalget på Røros fatter likelydende vedtak.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar tilbakemelding om oppfølging av forvaltningsrevisjon i FIAS AS til orientering.

Sekretariatet følger opp saken.

Behandling:

Kontrollutvalgets vedtak:

Kontrollutvalg Fjell IKS
Os kommunehus

N-2550 OS I ØSTERDALEN
Att: Torill Bakken

Eid, 4. november 2020

Vår ref 3266/22754/deres ref.

Oppfølging av rapport etter forvaltningsrevisjon 2018

Sørge for at fordelingsnøkklene for tidsbruken til daglig leder og hans stab blir bedre dokumentert

- Det er etablert ny beregnet fordelingsnøkkel for avd 640 Administrasjon. Fordelingsnøkkelene er vurdert ut fra vektet bruk av fordelingsnøkler basert på faktorene antall regnskapsbilag, omsetning, antall ansatte, andel investeringer og evt. andre relevante forhold. Beregningen ble tatt i bruk fra regnskapsavslutning/etterkalkyle for regnskapsåret 2019.

Sørge for at alle fordelingsnøkler oppdateres i etterkalkylen slik at de reflekterer ressursbruken i regnskapsåret

- Det gjennomføres etterkalkyle ved årsslutt for alle fordelingsnøkler som gjennom regnskapsåret er basert på budsjettet i henhold til selvkostprinsippet. Regnskapsmessig fordeles resultatet etter faktisk bruk av tjenester gjennom året.

Forklare hovedprinsippene for selvkostregnskapet i selskapets årsrapport.

- Gjennomført i årsrapport for 2019, og vil bli videreført i senere årsrapporter.

Holde under oppsikt at overskudd på selvkostregnskapet blir tilbakeført til abonnentene i løpet av 5 år

- Tilbakeføring fra fondene skjer i henhold til reglene fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet. En oversikt over utvikling, og tilbakebetaling eller tilføring, er tatt inn som eget vedlegg i budsjettokumentet. Etter budsjettvedtak er dokumentet offentlig og tilgjengelig for alle.

I samarbeid med eierkommunene utarbeide en løsning der den enkelte kommune enten har selvkostfond hos FIAS eller i kommune-regnskapet, og ikke begge steder

- Anbefalingen fra Revisjon Fjell ble drøftet i eiermøtet 03.05.19. Det ble i møtet vist til Miljødirektoratets veileder som sier at det er naturlig at selvkostfondet ligger hos den enheten som får gebyrinntektene, i denne sammenheng den enkelte kommune. I tillegg ble det opplyst om at når en kommune kjøper selvkostområdets tjeneste av et selskap, men har vesentlige indirekte kostnader i egen regi, bør selvkostfondet håndteres i kommunens kalkyle og regnskap. Utførende selskap avregner i så fall kostnadene på kommunen, og har ikke eget selvkostfond. Det ble referert at FIAS avventer en felles tilbakemelding fra eierkommunene.

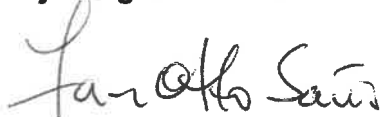
FIAS har pd. Ikke mottatt tilbakemelding.

Utrede om prinsippet om lik pris pr abonnent på like tjenester reflekterer faktisk selvkost for den enkelte kommune, eller om ønsket kostnadsutjevning eventuelt kan begrunnes faglig innenfor rammen av regelverket

- Som i punktet ovenfor ble dette drøftet i samme eiermøte. Det ble henvist til aksjonæravtalen som sier: «For like tjenester skal selskapet ha like priser til alle aksjonærer». I møtet ble faglige grunner drøftet:
  1. Samarbeid mellom kommuner gir mest effektiv drift og lavere pris til abonnent.
  2. Rutestruktur på tvers av kommunegrensene gir miljøgevinst i form av mindre kjøring samlet sett
  3. Av miljøhensyn er omlastingsanlegg og deponi/komposteringsanlegg samlet ett sted for alle kommunene.
  4. Gjenvinningsstasjoner i kommunene har ulike åpningsdager for å øke tilgjengelighet for abonnentene, uavhengig av bo- eller hyttekommune.

Som ovenfor ble det referatført at FIAS avventer en felles tilbakemelding fra eierkommunene. Vi har heller ikke for dette punktet mottatt tilbakemelding.

Fjellregionen Interkommunale Avfallsselskap as

Jan Otto Saur
Daglig leder

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS-BEHANDLER	MØTE-DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	TB	26.01.21	06/21

Behandling av saken:

Saksnr.: 06/21
Utvalg: Kontrollutvalget

Møtedato: 26.01.21

Orienteringssaker

Sekretariatet vil presentere følgende orienteringssaker i møtet:

Orienteringssak 1: Nye internkontrollregler fra 1. januar 2021

- Kommunelovens nye internkontrollbestemmelse skal erstatte særlovgivningens bestemmelser om internkontroll rettet mot kommunesektoren (kommuneplikter). Hensikten er å gi en bedre, mer helhetlig og samlet regulering av internkontroll for kommunene. Med lik regulering for ulike sektorer er målet at det skal bli lettere å ta et mer helhetlig grep om internkontrollen i kommunen, og at internkontrollen kan styrkes gjennom et mer målrettet internkontrollarbeid. Unntaket er forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten, som fortsatt skal gjelde.

Vedlegg 1.

Orienteringssak 2: KS oppfordrer kommunene til å være oppmerksom på datasikkerheten

- Østre Toten kommune ble utsatt for et dataangrep på nyåret. Angrepet innebærer at noen har brutt seg inn i datasystemene, kryptert data og slettet alle sikkerhetskopier. Det innebærer at mange systemer blir utilgjengelig for bruk. Etter angrepet på Østre Toten kommune har alle kommuner fått varsel om hendelsen fra Nasjonalt senter for informasjonssikkerhet i kommunesektoren (Kommune-CSIRT), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

Vedlegg 2.

Orienteringssak 3: Lokal kontrollutvalgskonferanse – utsatt til 10. juni 2021

- Den tidligere annonserte lokale kontrollutvalgskonferansen utsettes til 10. juni. Programmet blir som tidligere annonsert. Vi satser på fysisk kurs på Røros. Program med påmelding vil bli utsendt i løpet av våren.

Ingen vedlegg.

MØTEBOK

Sekretariatets forslag til vedtak:

Sakene tas til orientering.

Behandling:

Kontrollutvalgets vedtak:

Kommuneloven § 25-1 lyder:

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering

b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer

c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig

e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Internkontrollen skal være systematisk, risikobasert og tilpasset de konkrete forholdene og behovene i kommunen som helhet og i de ulike delene av kommunens virksomhet. Med gode risikovurderinger og konkrete tilpasninger, vil internkontrollen bli spisset mot områder der det er størst behov slik at internkontrollen blir mest mulig effektiv. Det er ikke et mål i seg selv med mer internkontroll, men det er et mål med en god og effektiv internkontroll tilpasset det konkrete behov uten at den nødvendigvis blir mer omfangsrik og ressurskrevende totalt sett. Det vises til en nærmere omtale av dette i Prop. 46 L (2017–2018), punkt 23.4.1.1.

FAGOMRÅDER

Digital sikkerhet ^

Nasjonalt cybersikkerhetssenter ^

Varsler fra NCSC

Håndtering av dataangrep

Tekniske sikkerhetstjenester

Råd og anbefalinger

Kontakt NCSC v

NCSC Cyberforum 2020 v

Råd og anbefalinger innenfor digital sikkerhet

Kryptosikkerhet v

Kommunikasjonssikkerhet v

Informasjonssystemssikkerhet v

IT-sikkerhet

Personellsikkerhet v

Fysisk sikkerhet v

Sikkerhetsstyring v

Varsel om løsepengevirus

Publisert: 10.01.2021

NSM NCSC, DSB og Kommune-CSIRT er kjent med et pågående angrep knyttet til løsepengevirus mot en kommune og har utarbeidet dette varselet i fellesskap.

Merk at følgende kun beskriver kjente handlinger og verktøy, det kan ikke utelukkes at en angriper benytter andre verktøy. Man bør derfor undersøke bredt dersom man mistenker at man kan være truffet.

Det aktuelle løsepengeviruset er kjent som "Mespinoza/Pysa" og man er kjent med lignende angrep mot lokale myndigheter i Frankrike¹ og andre hendelser².

Fra disse og andre kjente hendelser vet man at aktøren bak angrepet vil forsøke å komme seg inn i nettverket gjennom blant annet "brute force"-angrep mot internettkonponerte tjenester og brukere. For eksempel vil angriper forsøke å koble seg til fjernaksesløsningen RDP dersom dette er tilgjengelig.

Dersom angriper kommer seg inn i nettverket har man observert at de vil forsøke å bevege seg mellom maskiner ved hjelp av RDP eller andre metoder for å bevege seg lateralt. Man har observert bruk av verktøyet "Mimikatz" for å hente ut passord og man vet at angriperen vil forsøke å dumpe passorddatabaser for å kunne få tilgang til flere brukere.

Angriper tar seg tid til å kartlegge nettverket de har fått tilgang til og man har sett at angriperen har utført flere av følgende handlinger:

- * Skrudd av antivirusløsninger. For eksempel har angriper skrudd av Microsoft Defender gjennom lokale gruppe policyer.
- * Unntak for alle filer som har filendelsen ".exe" har blitt opprettet i Microsoft Defender
- * Slette backup og skyggekopier av systemet
- * Hente ut detaljer om nettverk, brukere, databaser og backup
- * Bruk av flere PowerShell skripts for å kartlegge og automatisere
- * Bevege seg lateralt ved hjelp av "PsExec"

Avhengig av hvor lett angriper oppnår tilgang til en administratorbruker, vet man at angriperen kan bruke alt fra timer til dager før man aktiverer løsepengeviruset.

I etterkant av kartlegging, infeksjon og handlinger utført av angriper ser man at angriper starter løsepengeviruset for å kryptere filene. Filene får en ny filendelse som slutter på ".pysa", i tillegg vil man få opp en beskjed om hvordan man skal kontakte angriper for å få dekryptert filene sine. Som regel vil angriper oppgi en tilfeldig generert e-post hos ProtonMail, for eksempel "[tilfeldig tekst]@protonmail.com".

Hva kan man se etter?

- * Mistenkelig trafikk inn og ut av nettverket til TOR-nettverket
- * Mistenkelige RDP tilkoblinger fra internett mot egen infrastruktur
- * Påloggingsforsøk gjennom "brute force"-angrep
- * Mistenkelige pålogginger
- * Deaktivering av antivirus
- * Bruk av verktøy som "PsExec" og "procdump"

Anbefalinger og tiltak:

- * Ha oversikt over hvilke tjenester som er internettkonponert, deriblant åpne RDP tjenester og andre fjernaksesløsninger
- * Benytt tofaktorautentisering der mulig
- * Ha gode gjenopprettingsrutiner og om mulig ha egen backup offline.
- * Overvåk aktivitet på administrator kontoer
- * Vurder blokkering av trafikk mot TOR-nettverket dersom dette ikke er strengt nødvendig
- * Vurder geofiltrering/-blokkering av trafikk fra land man normalt ikke har trafikk til/fra
- * Ha kontroll over og overvåkning av trafikk mellom sikkerhetssoner
- * Ha tilstrekkelig logging av tjenester man benytter og bevar disse loggene i tilstrekkelig tid, gjerne lenger enn tre måneder.

Ut over de anbefalingene gitt over vil følgende generelle tiltak kunne virke forebyggende:

1. Installer sikkerhetsoppdateringer så fort som mulig
2. Ikke fildel sluttbrukere administratorrettigheter
3. Blokker kjøring av ikke-autorisert programvare
4. Oppgrader program- og maskinvare

Dersom man er offer for løsepengevirus anbefales det å ikke betale angriper for å gjenopprette filene da dette vil være med på å finansiere kriminell aktivitet.

I tillegg anbefales det at man anmelder forholdet til lokalt Politi.

Se forøvrig følgende for ytterligere råd og generelle tiltak ^{3 4 5}.

¹:[https://www.cert.ssi.gouv.fr/cti/CERTFR-2020-CTI-003/_...!!Nq5e9Lslz4kBQ9WxqLbVGAeOIFrvxsVznBsh8omBUyr4uXQ4IPiXeX18Vu0U0Z06R-a83kh0mWOkQg\\$](https://www.cert.ssi.gouv.fr/cti/CERTFR-2020-CTI-003/_...!!Nq5e9Lslz4kBQ9WxqLbVGAeOIFrvxsVznBsh8omBUyr4uXQ4IPiXeX18Vu0U0Z06R-a83kh0mWOkQg$)

²:[https://thefirreport.com/2020/11/23/pysa-mespinoza-ransomware/_...!!Nq5e9Lslz4kBQ9WxqLbVGAeOIFrvxsVznBsh8omBUyr4uXQ4IPiXeX18Vu0U0Z06R-a83kgP6jxRDg\\$](https://thefirreport.com/2020/11/23/pysa-mespinoza-ransomware/_...!!Nq5e9Lslz4kBQ9WxqLbVGAeOIFrvxsVznBsh8omBUyr4uXQ4IPiXeX18Vu0U0Z06R-a83kgP6jxRDg$)

³: <https://nsm.no/fagomrader/digital-sikkerhet/rad-og-anbefalinger-innenfor-digital-sikkerhet/fire-effektive-tiltak-mot-dataangrep>

⁴: <https://nsm.no/fagomrader/digital-sikkerhet/rad-og-anbefalinger-innenfor-digital-sikkerhet/losepengevirus>

⁵: <https://nsm.no/fagomrader/digital-sikkerhet/rad-og-anbefalinger-innenfor-digital-sikkerhet/grunnprinsipper-ikt>

Del på:

Finner du det du leter etter?

JA

NEI

KONTAKT OSS

Postadresse

Postboks 814, 1306 Sandvika

67 86 40 00

@ postmottak@nsm.no

Besøksadresse

Rødskiferveien 20, Kolsås

Organisasjonsnummer: 985165262

PRESSE OG HENDELSER

Presse

Pressetelefon: 992 08 262

IKT-hendelser (NSM NCSC)

Telefon: 02497 (+47 23 31 07 50)

Epost: norcert@cert.no (Hendelser)

post@cert.no (Admin)

[Varsel om sikkerhetsruende hendelser, sikkerhetsbrudd og datainnbrudd](#)

SOSIALE MEDIER

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS- BEHANDLER	MØTE- DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	TB	26.01.21	07/21

Behandling av saken:

Saksnr.: 07/21
Utvalg: Kontrollutvalget

Møtedato:
26.01.21

Eventuelt

Saksutredning:

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget bør/kan/må ta tak i.

På grunn av sakens karakter, kan det være mulig at møtet må lukkes dersom det skal behandles taushetsbelagte opplysninger, jf Offentlighetslovens § 13.

Kontrollutvalgets behandling og vedtak: